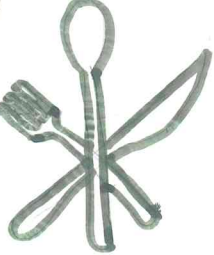
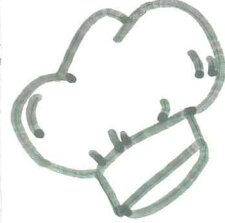

YEMEKLER SÖZLÜĞÜ

İlk yemek kitabımız Melceüt
Tabbâhin (Aşçıların Sığınağı) adlı
eser Mehmet Kamil tarafından
1844 yılında basılmış olan ilk Türk
yemek kitabıdır.

ŞEHİT ÖĞRETMENLER ORTAOKULU

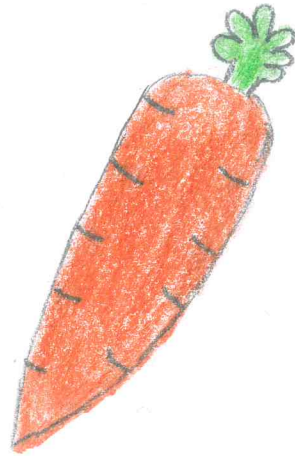
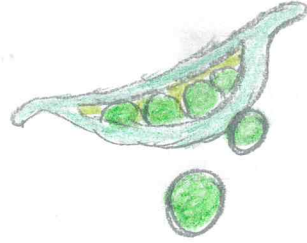
Hazırlayanlar

7-A Tuğba ATEŞ
7-C Asmin YALÇIN
7-G Ecrin GÖZCÜ

Danışman Öğretmenler

Ayşe ESEN
Merve YILMAZ
Tuğba ÖZKAVAK

Batman, 2023

Ayva Dolması : Türk mutfagından bir yemektir. Osmanlı mutfagında 16.yy. dan itibaren yapılan dolmalardan biridir. İstanbul mutfagında yapılmaktadır. Nevşehir`de pekmezli ayva dolması ve kıymalı ayva dolması çeşitleri yapılmaktadır.

Adana Kebabı : Adana 'ya özgü, "zırh" adı verilen, satıra benzer bir bıçak ile elde kıyılan parça etten yapılan Türk mutfagında bir kebab ya da sız köfte çeşidi.

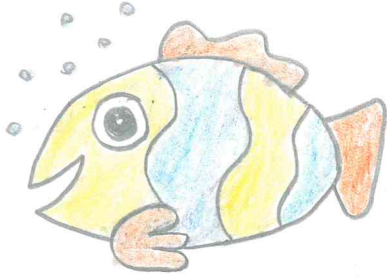
Alınazik : Patlıcan ve et ile yapılan bir ana yemektir. Türk mutfagina ait olup genelde Gaziantep'e mül edilir. Gaziantep Alınazığı /Antep Alınazığı 04.05.2021 tarihinde Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescillenmiş ve coğrafi işaret almıştır.

Acem Pilavı : Bir cesit pirinç pilavıdır. Koyun eti veya eti ile hazırlanır. Çam fıstığı , üzüm , tarçın , karanfil ve kakule eklenerek hazırlanır.

Babaganuş : Közlenmiş patlıcan , domates ve biber , dövülmüş sarımsak , nar ekşisi , zeytinyağı ve tuz eklenerek soğuk servis edilen bir yemektir.

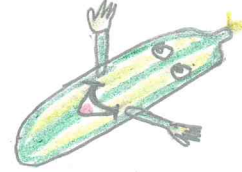
Balık Çorbası : Balık ile yapılan bir çorbadır.

Beyti Sarma : Kıyma veya kuzu etinden oluşan , şişte ızgara yapılan , lavaşa sarılı , üzerine domates sosu ve yoğurt ilave edilerek servis edilen bir Türk yemeğidir.

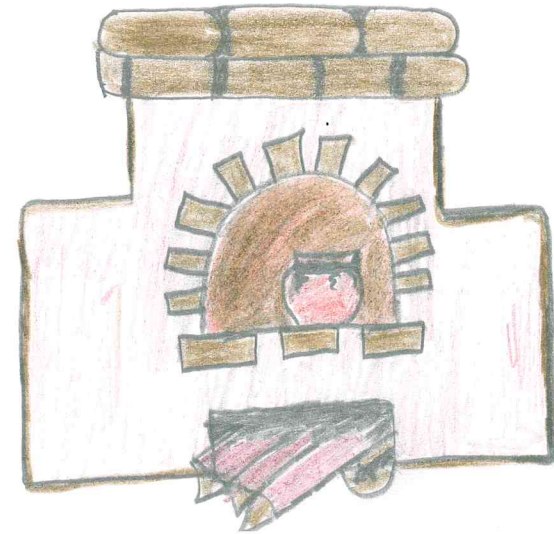
Çantık : Kuzu ve baharatlarla taze hamurdan yapılan içli pide çeşididir. İali pideye göre hamuru daha kalın ve küçük , kayık veya daire şeklindedir.

Çacık : Yoğurt , su , salatalık ve sarımsak ile yapılan soğuk Türk mezesidir

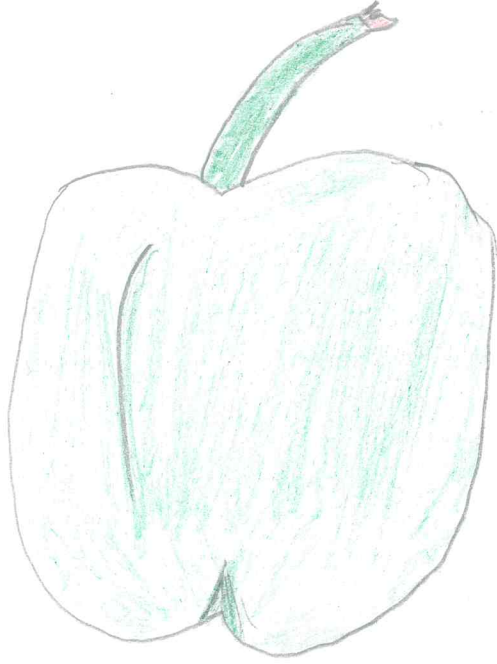

Çağ Kebabı : "Önceden terbiye edilmiş etin yarıktık bir şişe geçirilip odun ateşinde pişirilmesiyle hazırlanır. Erzurum yöresine ait bir yemektir.

Çivikli : Hamurun üzerine serilen ve etin satır ile kıyma haline getirilerek koyun yağından özel olarak yapılan malzemenin fırında (özellikle) taş fırında pişirilmesiyle yapılır. Kayseri yöresine ait bir yemektir.

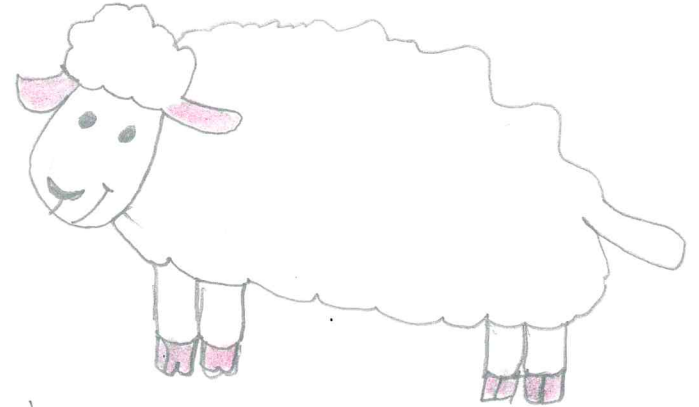

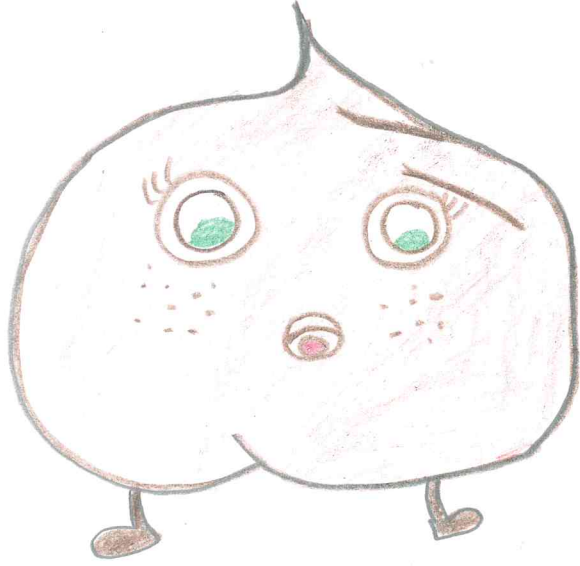
Düğün Gorbası = Et, un, yoğurt katılarak özellikle düğünlerde yapılan ve üzerine kızgın yağ dökülen bir corba türü.

Elbasan Tavlu = Önceden haslanarak hazırlanmış yağsız etin üzerine yoğurt ve çırpılmış yumurta karışımının dökülüp fırında pişirilmesiyle yapılan yemek.

Etlı ekrek = Domates, yeşil biber, soğan, maydanoz tuzdan oluşan sebze karışımı ile yoğurtlan etin, uzunlamasına açılan hamura yerleştirilip fırında pişirilmesiyle oluşan yemek.

Erişte = İnce ince kesilip kurutulan hamurun pişirilmesiyle yapılan ve genellikle cevizle servis edilen yemek.

Coban Salatası = Domates, salatalık ve biberlerin küçük küçük doğranmasıyla yapılan soğanlı salata.

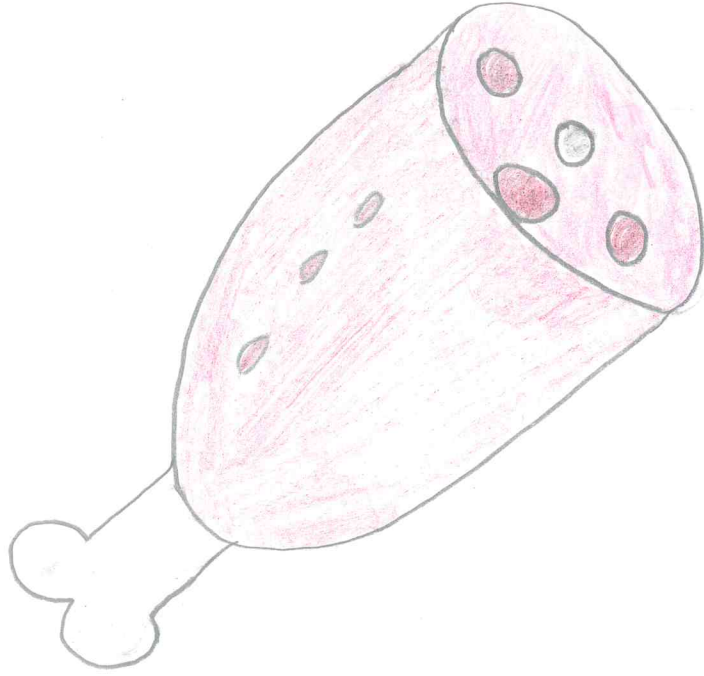
Çöktürme Kebabı = Kızartmış kibrit inceliğinde patateslerin üzerine bonfile et yerleştirilen, sarımsaklı yoğurt ve domates sosu ile birlikte servis edilen bir et yemeği.

Domates Çorbası = Ana maddesi domates suyu olan çorba.

Dondurma = Şekerli sütün veya meyve sularının doldurulmasıyla hazırlanan soğuk yiyecek.

Donut = Simit gibi delikli veya deliksiz biçimde olan, seker ve yağla yapılan bir tür tatlı eörek.

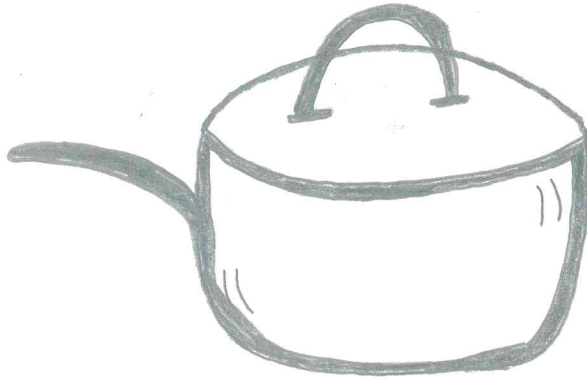
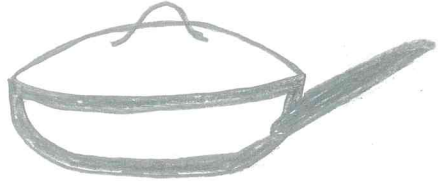
Ezogelin Çorbası = Et veya tavuk suyuna kırmızı mercimek, yağ, nane, karabiber, kırmızıbiber karıştırılarak pişirilen ve Anadolu'da yaygın olan bir çorba türü.

Fırın Kebabı = Konya fırın kebabı da denir. Koyun ve kuzu etyle yapılır. Taş fırında pişirilir.

Firik Pilavı = Bulgur ve nohut ile hazırlanan firik pilavı Antep mutfağının önemli yemeklerinden biridir.

Falafel = Orta Doğu'nun her yerinde tüketilen yaygın bir sokak yemeğidir. Genellikle nohut veya baklagın top veya kâffe sekline getirilip derin yağda kızartılmasıyla yapılan yemektir.

Güllac = Mısır nisastası, gül suyu, süt ve şeker ile hazırlanan geleneksel Türk tatlısıdır. Osmanlı'nın en önemli lezzetlerinden biridir.

Gözleme = İnce olarak açılmış yufkanın çeşitli iç malzemelerle doldurulduktan sonra sac üzerinde odun ateşinde pişirilmesiyle hazırlanan bir çeşit aperitif Türk böreğidir.

Geleli Kebabı = Kuzu etinin yanında patlıcan, domates ve biber kullanılarak yapılan Osmanlı'nın son dönemlerinden bu yana fiketlenen Geleli Kebabı, Malatya'nın çok bilinmeyen lezzetleri arasında yer alıyor.

Hasan Paşa Köftesi = Adını Osmanlı döneminde yaşamış bir paşadan aldığı bilinen güzel bir yemeğimize. Marmara bölgesine aittir.

Hingel = Kafkasya'da ortaya çıkmış iğsüz-igli bir tür mantıdır. Türkiye'de Artvin, Ardahan, Erzurum ve Karşıta yapılır. Sarımsaklı yoğurt ve kırmızı biber salçası ile servis edilir.

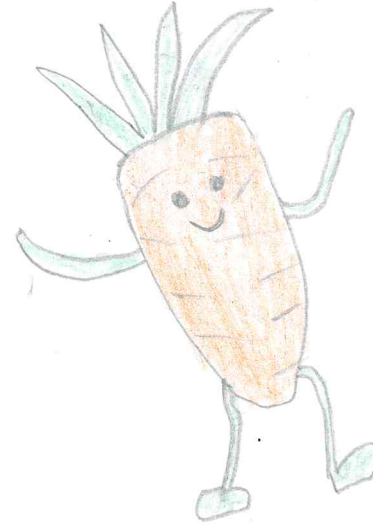
Höşmerim = Balıkesir'in meşhur tatlısıdır. Koyun veya keçi peynirine irmik, un, toz şeker ilave edilerek pişirilmeğe başlanır. Şeker eriyip yağ kendini salana kadar bir karıştırılır. Soğuyunca servis edilir.

Afiyet olsun.

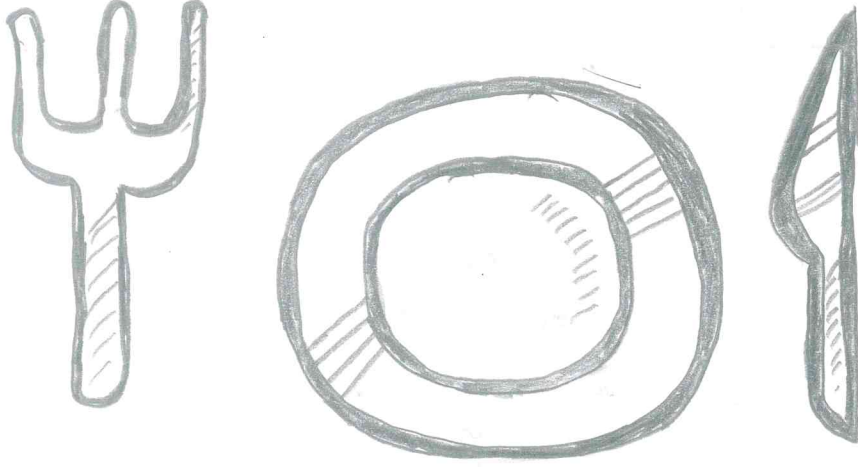

Hünkârbeğendi = Sultanın beğenisine sunulan bu yemek Hünkâr tarafından çok beğenilince yemeğin adı "Hünkârbeğendi" olarak isimlendirilmiştir. Tütsülenmiş patlıcan yapılan lezzetli bir yemeğimize.

Havuç Salatası = Kavrulan havuçlar sarımsaklı yoğurtla buluşur. Biraz maydanoz, nar ekşisi ve zeytinyağıyla karıştırarak harika bir lezzet olur.

Humus = Nohut ve tahine limon suyu, sarımsak, tuz, kimyon, kırmızı biber ve zeytinyağı eklenerek yapılan bir mezedir.

İspanaklı Börek : Haslanan ıspanağın suyu süzül-
dükten sonra yağ, soğan ve salçayla karıştırılıp
hamurun içine konulmasıyla hazırlanan ve pişirilen
börek.

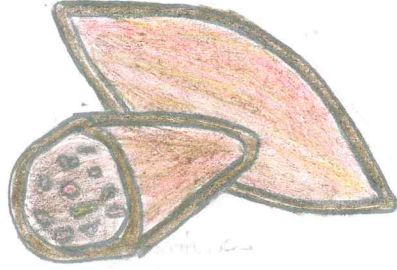
İspanak Çorbası : Ana maddesi olarak ıspanak
kullanılan bir çorbadır. Tariflere göre çeşitlilik
gösterebilir de ıspanak, soğan, sarımsak, patates, havuç
ve su kullanılarak hazırlanan bir çorba türüdür.

İşkembe Çorbası : Temizlenmiş ve önceden haşlanmış
işkembenin küçük küçük doğranmasından sonra un, sirke,
sarımsak karıştırılarak hazırlanan bir çorba türüdür.

İmambayıldı : Bütün olarak kızartılmış ve ortası yarılmış
patlıcan içine

İçli Köfte: Yağsız kıyma ile bulgur iyice yağ-
rularak teli ayularak yumurta biçiminde hazırlanan
ve raerisine kavurulmuş soğan ve kıyma kanduk-
tan sonra haşlanan veya kızartılan bir köfte türü.

İzmir Köfte: Kıyma, soğan, maydanoz, ıslatılmış ek-
mek teli, yumurta, domates, yeşil biber, sarımsak ve
yağ kullanılmasıyla hazırlanan kısık ateşte pişirilen
bir yemek türü.

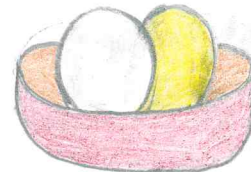
İrmik Helvası: İrmik, çam fıstığı, yağ ve şeker ka-
rışımıyla hazırlanan bir tatlı türü.

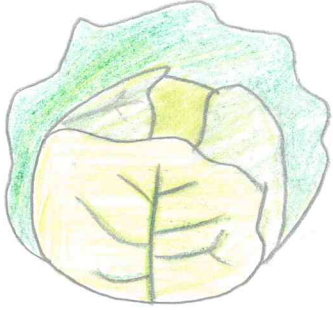
Kaburga Dolması: Kaburga dolması malzemesi ka-
burga dolması, koyun kaburgası, kuş üzümü, kuzu ciğeri,
soğan, çam fıstığı, tereyağ, pirinç, su, yenibahar, kara-
biber, salça, tuz olan et yemeğidir. Osmanlı mutfağın-
da yer alır. Diyarbakır ve Mardin'de yapılmaktadır.

Kağıt Kebabı: Kağıt kebabı, hazırlanan kebabın
yanmaz kağıdın içine konulmak suretiyle bir miktar
daha pişirilmesiyle yapılır. Uzun süre hafif ateşte
pişirilmesi gereken bir et yemeğidir.

Karniyarik: Karniyarik, Türk mutfağının belli başlı
patlıcan yemeklerinden biridir. Hazırlanırken ana
malzeme olan patlıcanın dışında soğan, biber,
domates ve kıyma da kullanılır.

Kaygana: Çırpılmış yumurtaya un ve yağ katıla-
rak ya da çırpılmış yumurtanın içine peynir, kıy-
ma, mantar vb.den herhangi biri ve yağ katılarak
tavada pişirilen bir yemektir.

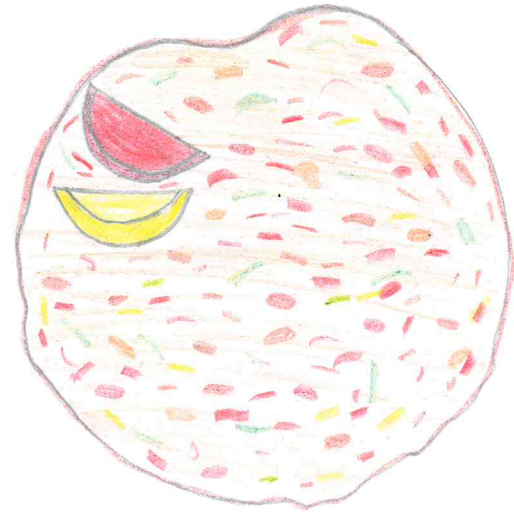

Lebeniye Çorbası : Lebeni çorbası bir çeşit yoğurt çorbasıdır. Lübnan ve Türk mutfağında bulunur. Mardin'de çoban çorbası da denilir.

Lahana Dolması : Lahana sarması ya da kalem dolması. Beyaz lahana yaprağının içine bulgur ya da pirinç bosta olmak üzere yaresine göre değişen diğer iç malzemeleri konularak yapılan bir yemektir.

Lahmacun : Açılmış hamurun üzerine kıyma, maydanoz, soğan, sarımsak, karambiber ve isot gibi baharatlarla hazırlanan malzeme sürüldükten sonra taş fırında pişirilmesiyle yapılan Orta Doğu mutfağında bir çeşit ıslık pidedir.

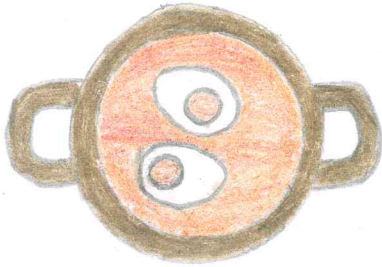

Manti : Çeşitli baharatlarla çeşnilendirilen kıymanın, küçük hamur parçalarının içine konulması ve bu hamur parçalarının suda haşlanması ile yapılan yemektir.

Musakka : Küçük küçük doğranmış patlıcan, kabak gibi kimi sebzelerin soğan, kuyruklu et ya da kıymayla pişirilmesiyle yapılan yemektir. Türk mutfuğunun belli başlı sebze yemeklerinden biridir.

Menemen : Yumurta, biber, domates ve isteğe bağlı olarak soğan kullanılarak yapılan bir Türk yemeğidir. Adını İzmir'in Menemen ilçesinden almıştır.

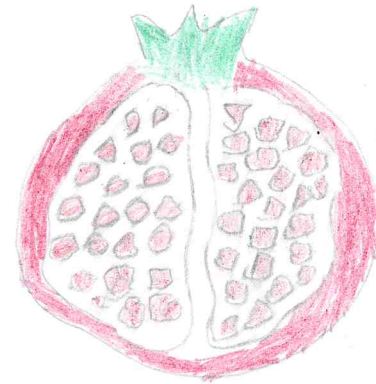

Nohut Yemeği = Bir gece önce suda bekletilen nohut, soğan ve biberle yağda kavrulduktan sonra sıcak su ve baharat eklenerek düdüklüde pişirilir.

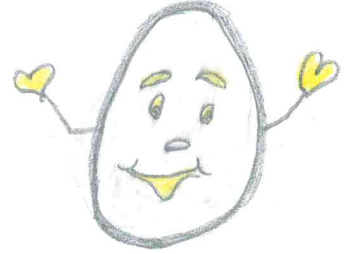
Nohutlu Pilav : Pirinç yağda kavrulur ve üzerine sıcak su eklenir. Daha haşlanmış nohutlar eklenerek pişmesi beklenir.

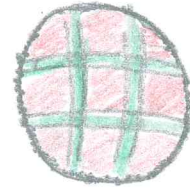
Nar Salatası : Ayıklanmış nar, roka, cesi domates, salatalık, karalahana, göbek marul ve ceviz içi karıştırılarak üzerine nar ekşisi, limon suyu ve tuz dökülerek hazırlanır.

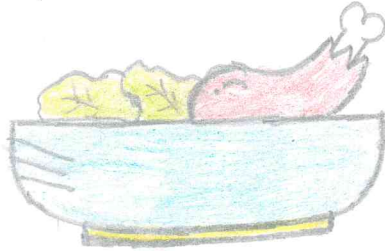
Omlet = Çirpilmis yumurta ve yağ ile sade olarak yapılan ya da içine peynir, kıyma vb. katarak tavada kızartılan çirpilmis yumurta yemeğidir.

Otlı Poğaç = Diğer poğaçalara göre yumuşak ve pofuduk değil, kıyır kıyır ve ağızda dağılan bir poğaçadır. Pazar kahvaltılarının vazgeçilmezidir. 😊

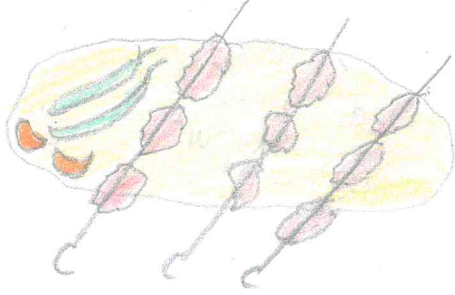

Orman Kebabı = Tas kebabına benzeyen iri kusbasılı etlerle yapılmış bir tür et yemeğidir. İçinde havuç, patates, patlıcan ve domates gibi sebzeler konur.

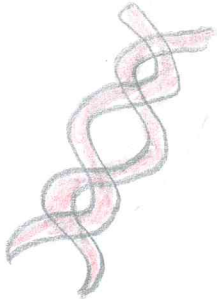

Özbek Pilavı = Bir çeşit pirinç pilavıdır. Pirinç et ile birlikte çeşitli baharatlar, sebzeler, meyveler veya yemışlerin eklenmesiyle yapılır.

Ödemiş Köfte = İzmir'in Ödemiş ilçesinde yapılan, yöreye özgü bir sıs köfte türüdür. İçerisinde limik kullanıldığı için kendine has bir özelliği vardır.

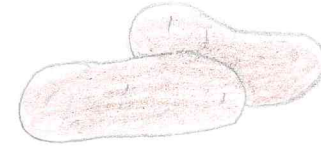
Örgü Çörek = Az yağlı, yumurtalı, biraz şekerli geurekçe yapılan nefis mi nefis bir hamur işi türüdür.

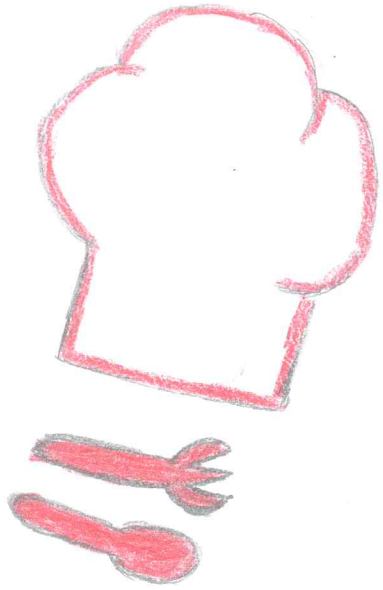
Patlıcan Musakka = Kızartılmış patlıcanların üzerine daha önce pisirilmiş kıymalı harcın dökülüp ocakta pisirilmesi ile yapılan yemek.

Pacanga Böreği = Yuftanın içerisine biber, domates, kasar peyniri ve pastırma konularak kızartılan börek çeşidi.

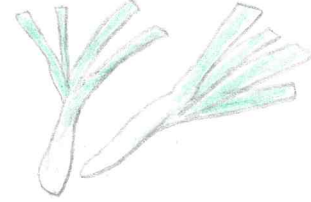
Patates Salatası = Haslanmış patateslerin küp küp doğranarak yeşillik, sumak, baharat, zeytinyağı ve limon suyu ile karıştırılmasıyla oluşan meze.

Patates Oturtma = Kıyma, soğan, sarımsak ve salca pisirilir. İnce ve yuvarlak şekilde dilimlenen patatesler tepsinin altına yağlanarak döşenir. Üzerine hazırlanan kıymalı harc dökülür. Tepsi fırında pisirilir.

Pırasa Yemeği: Tencerede kavran havuç, soğan ve salcanın üzerine pırasalar eklenir. Biraz piştikten sonra üzerine pirinç ve sıcak su eklenir.

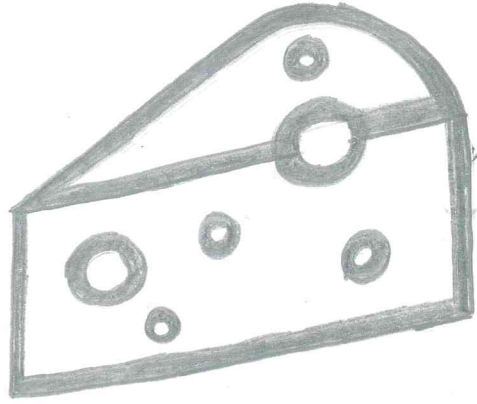
Peynirli Börek: Tepsiye serilmiş yufkanın üzerine peynirli iç harc konur. Harcın üzeri yufka ile kapatılır. Üzerine yumurta ve yoğurt sürülür. Fırında üstü kızarıncaya kadar pişirilir.

Patatesli Pogaca: Mayalı hamurun içine patatesli harc konularak pişirilen pogaca çeşidi.

Pide: Hamurun içine kıymalı ve peynirli harc konularak taş fırında pişirilir. Trabzon pidesi ülkemizin en meşhur pidesidir.

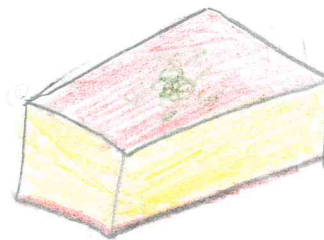
Piring Pilavi: Yağda kavrulan pirincin üzerine sıcak su eklenerek kısık ateşte pişirilir. Demlenmeye bırakılır.

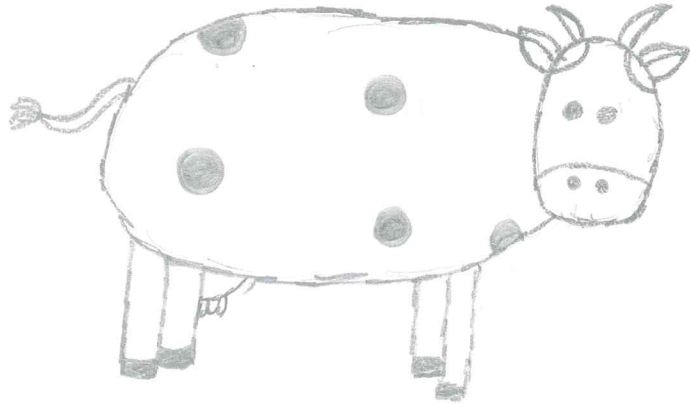
Pazı Sarması: Haslanan pazı yapraklarının içlerine hara koyulup sarılır. Tencerede pişirilir.

Patlıcan Kebabı: Patlıcanlar köfteler ile beraber tepsiye dizilir ve üzerine domatesli sos dökülerek fırında pişirilir.

Roka Salatası: Yeşil soğan, iri doğranmış domates, iri doğranmış roka salata sosuyla birleştirilerek hazırlanır.

Revani: İrmikli bir kek hararı hazırlanır ve fırında pişirilir. Şeker, su ve birkaç damla limon suyundan bir şerbet hazırlanır ve soğutulur. İlk sıcaklığı almış kek hararına soğuk şerbet dökülür.

Su Böreği: Yumurta ve undan oluşan hamurun 9 bezeye ayrılıp açılmasıyla oluşur, arasına kıyma, peynir gibi iç harcı eklenip kızartılan bir börek çeşidi.

Sağ Acısı: Hamurun arasına kaymak eklenerek açılan cubuk şeklinde sarılmış tatlı.

Sebzeli Kebabi: Türk mutfağında yer alan etli, sebzeli, sulu bir yemek.

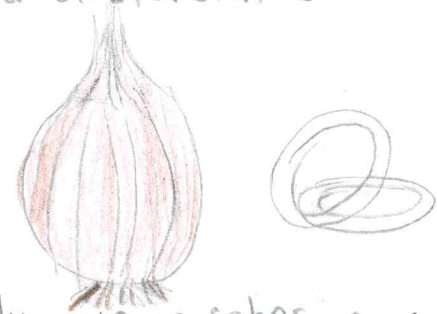
Sarıyılı Bulgur Pilavı: Soğan ve bulgurun salcıyla kavurulmasıyla oluşturulmuş kuru kayısı ve baharatlı pilav çeşidi.

Saksuka: Patlıcan, biber, kabak gibi sebzelerin kızartıldıktan sonra, üzerine domates sosu eklenmesiyle hazırlanan Türk mutfağı mezesi.

Sütlü Nuriye: Daire biçiminde açılan hamurun sarılarak şekillendirilip üzerine süttten oluşan serbetin dökülmesiyle elde edilen Türk mutfagına ait tatlı.

Sogan Yahni: Kusbasi et ve soğanın salçayla kavrulmasıyla oluşturulan bir cesit yahnii.

Sekerpare: Yumurta, un, seker ve sıvı yağın homanlanmasıyla oluşan hamurdan, ceviz büyüklüğünde alınan parçalara şekil verilerek serbetlenmesiyle elde edilen tatlı cesidi.

Tirit: Et suyuna kızartılmış ekmeğ doğranarak yapılan a.s.

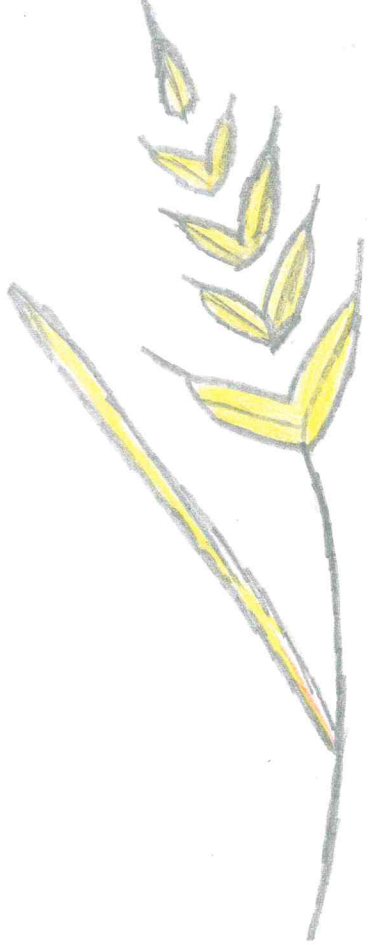

Tarhana Corbası: Un, yoğurt, domates, soğan, nanenin karışımı ile hazırlanan hamurun fermente edildikten sonra beze serilerek kurutulan granül yapıdaki malzemenin kaynatılmasıyla oluşan corba cesidi.

Tos Kebabı: Türk mutfagında yer alan etli, sulu bir yemek.

Un Kurabiyesi: Un, yağ, pudra şekerıyla yapılan, ağızda dağılan meşhur bir kurabiye çeşididir.

Un Çorbası: Un ve suyun karıştırılarak pişirilmesinden sonra süt ve yumurta sarısıyla terbiye edilmesi yoluyla yapılan çorba.

Uskumru Dolması: Bir tür uskumru yemeği.

Üzüm Hoşafı: Üzüm hoşafı kuru üzümle yapılan çok lezzetli ve hafif bir hoşaf çeşididir.

Vezir Parmığı: Bir tür hamur tatlısı.

Valide Sultan Böreği: Mufka aralarına hafifçe pişirilmiş kusbası et, soğan ve dil peyniri katılarak fırında hazırlanan bir börek.

Yaprak Sarması : Asma yaprağı sarması veya Asma yaprağı dalması, asma yaprağının içerisine bulgur ya da pirinç, basta olmak üzere yöresine göre değişen diğer ta malzemeleri konarak yapılan bir yemektir.

Yayla Çorbası : Yoğurt, un, yumurta sarısı, yağ vb. maddelerle pişirilen çorba.

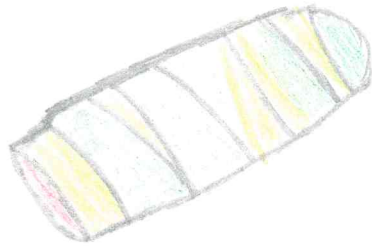
Yoğurt Çorbası : Yoğurt, nane, pirinç, ve yağ karışımıyla hazırlanan bir çorba türü.

Yoğurtlu Kebap : Dilimlenmiş küçük pide, yoğurt ve etten oluşan bir yemek türü.

Yuvolama : İnce bulgur, soğan ve yağsız kıymanın yoğrulup küçük kapteler durumuna getirildikten sonra et suyu ve nohut ile pişirilmesiyle hazırlanan bir yemek türü.

Zerde : Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi.

Zeytinyağlı Sarma : Malzemesi zeytinyağı ile pişirilen sarma.

KAYNAKÇA

1. PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I, MEB İstanbul, 1993.
2. PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II, MEB, İstanbul, 1993.
3. <https://sozluk.gov.tr>
4. <https://www.wikipedia.org>
5. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, TDK, 2011.
6. <https://tdk.gov.tr>